

צא:

עין משפט‏**נר מצוה**

ה א מיי פייצ מה' מלכס ה' ב' ופ"ט מה' תשנה הלכס ב' :

תורה אור השלם

- יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מִעַל וְאֶל הָאָרֶץ לֵדוֹן עֲמֹה; תְּהִלִּים ג ד
- אָתָּה הוּא יְיָ לְבִדְךָ אָתָּה עֲשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צִבְאָם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאָתָּה מְחִיָּה אֶת כָּל־הָצִבָּא הַשָּׁמַיִם לֶךְ מִשְׁתַּחֲוִיָּם; תְּהִמָּה ט ו
- יְהִים וְחֹדֶשׁ עֲשִׂיתָ עֲמִיד וּפְקֻדָּתְךָ שְׁמִרָה רַחֲוִי; י יב
- וְהָלֹא אִם תִּשְׁתַּיֵּב שְׁאֵת וְאִם לֹא תִשְׁתַּיֵּב לִפְתָּח חֲסָתְךָ רִבֵּץ וְאֶלֶיךָ תִּשְׁקָטוּ וְאָתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ; בְּרֹאשִׁית ד ו
- הַגִּנִּי מִבְּיֹא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צֶפֶן וּקְבָצִיתִים מִיַּרְדֵּית אֶרֶץ בָּם עוֹר וּפְסֹחַ הָרָר וְיָלֶזְתָּ יִתְרוֹ קָהָל גְּדוֹל וְשִׁבּוֹה הַהוּא; יטמיהו לא ז
- אִו יִדְלַג בְּאֵלַי פֶּסַח וְתָרַן לִשְׁוֹן אֶלֶם בִּי בִּנְקִיעַ בְּמִדְבָּר מִיָּם וּתְחַיֶּה בְּעֶדְבָה; ישעיהו לו ה
- בְּלַע הַמּוֹת לִצְחַ וּמָחָה אֲדִנִּי אֱלֹהִים דְּמַעַת מַעַל כָּל פְּנִים וְתַרְפֵּת עֲמֹ יִסִּיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ בִּי יְיָ דַּבֵּר; ישעיהו כה ח
- לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹר עוֹל יָמִים וְתֵן וְתֵן אֲשֶׁר לֹא יִמְלֹא אֶת יָמָיו בִּי הַנֶּעַר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמֹת וְהוֹחֹטֵט בֶּן מֵאָה שָׁנָה יִקְלָל; ישעיהו סה כ
- וְעַמְדוֹ וְיָרִים וְרָעַו צִאנְכֶם וּבְנֵי נֶכֶד אֲבִרְכֶם וְכִרְמִיכֶם; ישעיהו סא ה
- וְתַפְרָה הַלְבֵנָה וּבוֹשֶׁה הַחֲפָה בִּי מִלֶּךְ יְיָ צִבְאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם וְנִגְדַּ וְזָקְנוּ יִשְׁעֵיהֶו כֹּה כג
- וְהָיָה אוֹר הַלְבֵנָה כְּאוֹר הַחֲפָה וְאוֹר הַחֲפָה יִהְיֶה שְׁבָעִיתִים כְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים בְּיוֹם חֻבֹשׁ יְיָ אֵת שֶׁבַר עַמּוֹ וּמִחֶץ מִקְחוֹ יִרְפָּא; ישעיהו לו כו
- רְאוּ עֲתָה בִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עֲמִידִי אֲנִי אֲמִית וְאֲחִיָּה מִחֲצִיתִי וְאֲנִי אֲרַפָּא וְאֵין מִקְדִּי מִצִּיל; דְּבָרִים לֵב לט
- אִו יִשִּׁיר מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵי יְרֵאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לָיִךְ בִּי גֵאָה גֵאָה סוֹס וְיִרְבְּבוּ רִמָּה בָּיִם; שְׁמוֹת טו א
- אִו יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַיְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵינִיבֵל; יהושע ח ל
- אִו יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בְּמָה לִכְמוֹשׁ שִׁשָּׁן מִזְבֵּחַ בְּהַר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרֵשָׁלַם וּלְמַלְךְ שִׁשָּׁן בְּנֵי עַמּוֹן; מלכים א יא ז
- אֲשֶׁרִי יוֹשִׁיב בֵּיתְךָ עוֹד וְיִתְלַלֹךְ סִלְהָ; תְּהִלִּים פד ה
- קוֹל צִפְּרִיךָ נִשְׁאֹו קוֹל יְחִידוֹ יִרְנְנוּ בִּי עֵץ צִעִין יִרְאוּ בְּשִׁיב יְיָ צִיּוֹן; ישעיהו נב ח
- תוֹרָה צִדָּה לָנוּ מִשָּׁה מוֹיִשֶׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב; דְּבָרִים לג ד
- מִנֶּעַ בְּר יִקְבְּהוּ לֵאוֹם וּבְרָכָה לִרְאֵשׁ מִשְׁבִּיר; משלי יא כו

נכורות. תאני הנכורות: יקרא אל השמים מעל.

הקצ"ה לנשמה הנאה לו לתוך גופו של אדם (א) מאל השמים מעל ויקרא אף אל הגוף שבא מן הארץ: מפני מה שוקע נמערב. תסובב את כל העולם עד שתחזור למקום זריחתה למזרח ותשקע דאי

הוא הכי לא הוא אמנה לך מפני מה שוקעת נמזרח דנוהג העולם כך הוא ממקום שאלא שם נכנס: כדי ליסן שלום לקונה. להקצ"ה שהשכינה נמערב וכיון שמגיעת עד מערב הולכת ומשתמזה לפני הקצ"ה שזרחה ולכן שוקעת ונכנסת כפופה לפני הקצ"ה: וסיפי עד פלגא דרקיעא. דאס לכן מתכוונת למה הולכת נמוך המערב תבא עד אמצעו של רקיע ותשקע לשם ומסס משתמזה כלפי מערב שכן דרך צ"א שמשתמזה נרחוק לפני המלך ואינו מתקרב כל כך: משום פועלים. דלילו כן היה משחק פתאום שכשתמה צאמצע הרקיע מאירה ביותר וספורים שעדיין יש שהות ביום והיו פועלין שוהין צמלאכתן עד שחשיכה ועוברי דרכים נמי לא היו יודעין ממיי חשך לבקש להם צית לינה ולכן שוקעת נמערב שכשהולכת ומשתפלת והולכת וכלה אורה יודעין שמגיע שעת חשיכה: משעם ילירה. שנקרס כולו צבצר וגידין וענמות: פקידה. משעה שהמלאך פוקד הטיפה ומציאה לפני המקום מה תהא עליה כדאמרינן צפרק כל היד נצמסת נדה (דף טו:) מיד מזרקה צו נשמה וחיות: אמר ליה. רבי משעת ילירה: ואמר לו. אנטונינוס וכי אפשר לחמיכה שמתקיים אפילו ג' ימים בלא מלח שאינה מסרחת וה"נ אילו לא הייתה נשמה נמוגה עד שעת ילירה היאך מתקיים הטיפה שלא תסריח נצמעים וכיון שטיפה מסרחת שוב אינה מולדת: למדני אנטונינוס. מדצרינו למדתי: ופקודתך שמרה רוחי. משעת פקידה נשמר רוחי: משעם יליאה.

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

כשיואל ממעי אמו או משעת ילירה: א"ל. רבי משעת ילירה: אמר לו. אנטונינוס א"כ צועט צמעי אמו ויואל אלא משעת יליאתה: כס עור ופסה. שחיין עס מומין: וכסיב או ידלג כאיל פסה. דמשמע שמתרפאין: עומדין צמומן. ואח"כ מתרפאין: בלע המוס לנצח. דלעמיד לצא מאחר שחיין שוב אינן מתין: כי הנער. כלומר כשימות אדם לעמיד ומת בן מאה שנה יאמרו נער הוא מת כי הנער בן מאה שנה ימות. אלמא מתין: וחפרה הלצנה ונושה החמה. משמע שיהא אורס כהה וכתיב והיתה אור הלצנה כאור החמה: כאן לימוס המשית. כשיכלה השיעצוד והיתה אור הלצנה כאור החמה ולעמיד לצא וחפרה הלצנה ונושה החמה מרוב נהגס של

לדיקים: ולשמואל דאמר. דזוכתא אחרימי: אין צין העולם הוא וכו'. אדרי ואדרי לעוה"צ: אלא כאן צמחנה שכינה. וחפרה מזוי השכינה: כאן צמחנה לדיקים. כאן צמחנה רשעים לא גרסינן: כסיב אני אמיו ואחיו. דמשמע כסס שאני אמית את האדם כך אני מחייוו כשמת צעל מוס עומד וחי צעל מוס: וכסיב מחלטי ואני ארפא. שכשהוא אמיה מרפא את המזן ועומד שלס: והדר מה שמחלטי. שלאחר כן מתרפא וכדלעיל עומדין צמומן ומתרפאין: מיסה צאחד וחייס צאחד. וה"ק אני ממיס אדם זה ומחיה אדם אחר: כידך שהעולם נוהג. שזה מת וזה נולד: מה מחץ ורפוי צאחד. ואין רפואה אלא צמקוס מתן: ישי. משמע לעמדי: נשאו קול יחדיו. היינו קול אחד: המונע הלכה. מללמדו: משעם ימי צראשית. דכתיב צראשית צרא צבציל התורה שהיא ראשית וישראל נקראו ראשית תצואתה" שעתידין להנחיל' צרא אלהים את השמים וגו': צר. תורה: יקביוו

פסח ותרון לשון אדם כי נבקעו במדבר מים ונחלים בערבה הא כיצד עומדין צמומן ומתרפאין^א עולא רמי כתיב 'בלע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים וכתוב^ב * כי הנער בן מאה שנה ימות לא יהיה משם עוד עול ימים לא קשיא כאן בישראל כאן בעובדי כוכבים ועובדי כוכבים מאי בעו התם הנך דכתיב בהו^ו ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכורמיכם רב חסדא רמי כתיב^ז וחפרה הלכנה ובושה החמה כי מלך ה' צבאות וכתוב^ח והיה אור הלכנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים לא קשיא כאן לימות המשיח כאן לעוה"ב ולשמואל^ט דאמר "אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד גליות^י בלבד לא קשיא כאן במחנה צדיקים כאן במחנה שכינה^{יא} רבא רמי כתיב^{יב} אני אמית ואחיה וכתוב^{יג} מחצתי ואני ארפא אמר הקב"ה מה שאני ממית אני מחיה והדר מה שמחצתי ואני ארפא ת"ר אני אמית ואחיה יכול שתהא מיתה באחד וחיים באחד כדרך שהעולם נוהג ת"ל מחצתי ואני ארפא מה מחיצה ורפואה באחד רבי מאיר מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר^{יד} אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' שר לא נאמר אלא ישיר מכאן לתחיית המתים מן התורה כיוצא בדבר אתה אומר^{טו} אז יבנה יהושע מזבח לה' בנה לא נאמר אלא יבנה מכאן לתחיית המתים מן התורה אלא מעתה^{טז} אז יבנה שלמה במה לכמוש שקוץ מואב הכי נמי דיבנה^{יז} אלא מעלה עליו הכתוב כאילו בנה א"ר יהושע בן לוי מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר^{יח} אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה יהללוך לא נאמר אלא יהללוך מכאן לתחיית המתים מן התורה וא"ר יהושע בן לוי כל האומר שירה בעוה"ז זוכה ואומרה לעולם הבא שנאמר אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר^{יט} קול צופיך נשאו קול יחדו ירננו וגו' ריננו לא נאמר אלא ירננו מכאן לתחיית המתים מן התורה וא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן עתידין כל הנביאים כולן אומרים שירה בקול אחד שנאמר קול צופיך נשאו קול יחדו ירננו אמר רב יהודה אמר רב כל המונע הלכה מפי תלמיד כאילו גזולו מנחלת אבותיו שנאמר^כ תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא כל המונע הלכה מפי תלמיד אפילו עוברין שבמעיי אמו מקללין אותו שנאמר^{כא} מונע בר יקביוו

מסורת הש"ס

^(א) פסחים סח. ט) [נפסוק כתיב מהוקף ועי' ח"א שמיטין], ג) שבת סג. ודף קנא: ברכות לג: [פסחים סח. לקמן נט.], ד) [נכ"א: מלכות], ה) [פסחים סח. ע"ש], ו) [שבת ט: ועי' חוס' שם ד"ה אלא מעתה], ז) [ירמיה צא,

הגהות הב"ח

^(א) רש"י ד"ה יקרא וכו' גופו של אדם מעל השמים ממועל ויקרא:

מוסף רש"י

כתיב אני אמית ואחיה וכתיב מחצתי ואני ארפא. כיון שאמר שהמית הוא מחיה, פשוטא דהמחוייט יכול לרפאות, אלא הא אתא ללשמועין בלא חיתא אמית ואחיה לאו דממית חיים קאמר, אלא אני אמית את המימס ואני מחיה וון את החיים ונורא את העלדים, להכי כתיב בחריה מחלטי ואני ארפא, כסס שמה שמחלטי אני ארפא, דלמן רפואה אלא צמוכה, כן אורו ענמו שאני ממיס את מחיה (פסחים סח.).